

U M F T

Universitatea de
Medicină și Farmacie
„Victor Babes”
din Timișoara

SEMOLOGIA APARATULUI RESPIRATOR

Curs VII

**TROMBEMBOLISMUL PULMONAR,
BRONHOPENUMOPATIA OBSTRUCTIVA CRONICA,
INSUFICIENTA RESPIRATORIE ACUTA SI CRONICA**

Departamentul de Medicina Interna I
Disciplina de Semioologie Medicala I

2019

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

Definitie: obstruarea arborelui vascular pulmonar cu trombi ce blocheaza fluxul vascular si poate induce un infarct venos pulmonar

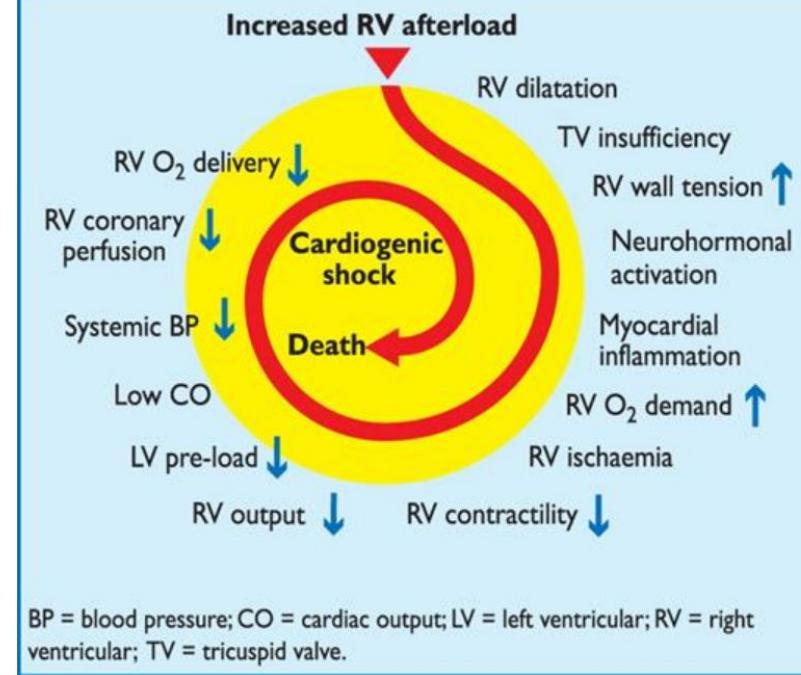
Epidemiologie

- Incidenta: 100-200/100000, dar foarte greu de estimat
- Decese atribuite TEP (SUA) 100000-180000/an

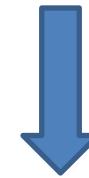
TROMBEMBOLIS MUL PULMONAR

Fiziopatologie

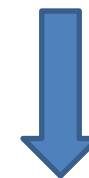
- Triada Virchow
 - Staza venoasa
 - Hypercoagulabilitate
 - Injurie endoteliala

Activare plachetara

Eliberare de mediatori proinflamatori

Activare neutrofile cu eliberare de histone nucleare

Agregare plachetara si Formare de trombina

- **Etiologie**
 - Staza venoasa
 - Policitemie
 - Deshidratare
 - Insuficienta cardiaca
 - Vene varicoase
 - Stari de hipercoagulabilitate
 - Deficit de factor V Leiden
 - Deficiente de proteina C si S
 - Imobilizare
 - Postoperator si trauma
 - Genunchi, bazin, pelvis, neurochirurgicale
 - Fracturi plevine si membrul inferior
 - Sarcina 1/200-1/1400
 - Contraceptive orale si terapii de substitutie cu estrogen (risc de 3x mai mare)
 - Cancer
 - Tumori solide: carcinom pancreatic, bronhogenic, tract genitourinar, coon, stomac, san
 - Leucemii
 - limfoame
 - Ereditatea
 - Deficit de factor V Leiden
 - Deficiente de proteina C si S
 - Activator tisular al plasminogenului
 - Metilen tetrahidrofolat reductaza
 - Afectiuni medicale
 - Infectia HIV
 - Boala Behcet
 - Infarct miocardic
 - SLE
 - Rectocolita ulcerohemoragica

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

Alte cauze

- Abuz de droguri iv
- Anemii hemolitice
- Homocisteinemie
- Homocistinuria
- Hiperlipidemii severe
- Trombocitoza
- Medicamente cumarinice (la initierea directa)

Tromboza venoasa profunda a memrelor inferioare este sursa majora de emboli

Forme particulare de tromboembolism nontrombotic

- Embolie grasoasa
- Embolie gazoasa
- Embolie amniotica
- Embolie osoasa (fragmente dupa protezare sold)
- Embolie tumorala solida
- Embolie cu diferite substante injectate de narcomani

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR-Tablou clinic

- Simptome si semne nespecifice
 - Dispnee brusc instalata neexplicata
 - Sincopa
 - Semne de tromboza venoasa profunda
 - Edem membru inferior, caldura locala, eritem
 - Durere la palpare a gambei
 - Semn Homans pozitiv
 - Cordon venos indurat
 - In caz de embolie masiva
 - Colaps si soc circulator
 - Durere de tip pleuritic
 - Hemoptizie

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR-Tablou clinic

- Semne
 - Tahipnee >16/min
 - Raluri de staza
 - Accentuarea zgomotului 2 cardiac
 - Zgomotul 3 si 4 (galop)
 - Febra >37.8 grd Celsius
 - Transpiratii abundente
 - Edeme ale membrelor inferioare
 - Cianoza

TROMBOEMBOLISMUS

PULMONAR-Scoruri de predictie- Scorul Wells

Wells rule	Original version ⁹⁵	Simplified version ¹⁰⁷
Previous PE or DVT	1.5	1
Heart rate ≥100 b.p.m.	1.5	1
Surgery or immobilization within the past four weeks	1.5	1
Haemoptysis	1	1
Active cancer	1	1
Clinical signs of DVT	3	1
Alternative diagnosis less likely than PE	3	1
Clinical probability		
Three-level score		
Low	0–1	N/A
Intermediate	2–6	N/A
High	≥7	N/A
Two-level score		
PE unlikely	0–4	0–1
PE likely	≥5	≥2

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR-Scoruri de predictie- Scorul Geneva modificat

Revised Geneva score	Original version ⁹³	Simplified version ¹⁰⁸
Previous PE or DVT	3	1
Heart rate		
75–94 b.p.m.	3	1
≥95 b.p.m.	5	2
Surgery or fracture within the past month	2	1
Haemoptysis	2	1
Active cancer	2	1
Unilateral lower limb pain	3	1
Pain on lower limb deep venous palpation and unilateral oedema	4	1
Age >65 years	1	1
Clinical probability		
Three-level score		
Low	0–3	0–1
Intermediate	4–10	2–4
High	≥11	≥5
Two-level score		
PE unlikely	0–5	0–2
PE likely	≥6	≥3

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

- Diagnostic
 - Tablou clinic si scoruri de predictie
 - Testare D-Dimeri
 - Buletin Astrup
 - Electrocardiograma, ecocardiografia si ecografia Doppler periferica
 - Enzimele cardiace si peptidele natriuretice
 - Radiografia de torace
 - Angiografia pulmonara
 - CT cu substanta de contrast
 - Scintigrama Ventilatie/Perfuzie (V/Q)

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR-Laborator

- Gazometria sanguina
 - Hipoxemie
 - Hipocapnie
 - Alcaloza respiratorie
- D-Dimeri
 - Sunt un produs de degradare a fibrinei mediate de diferite proteaze serice (plasmina)
 - Sunt foarte putin specifici
- Enzimele cardiace
 - Troponinele arata disfunctia ventriculara drepta sau globala
 - Peptidele natriuretice BNP si NT-proBNP

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

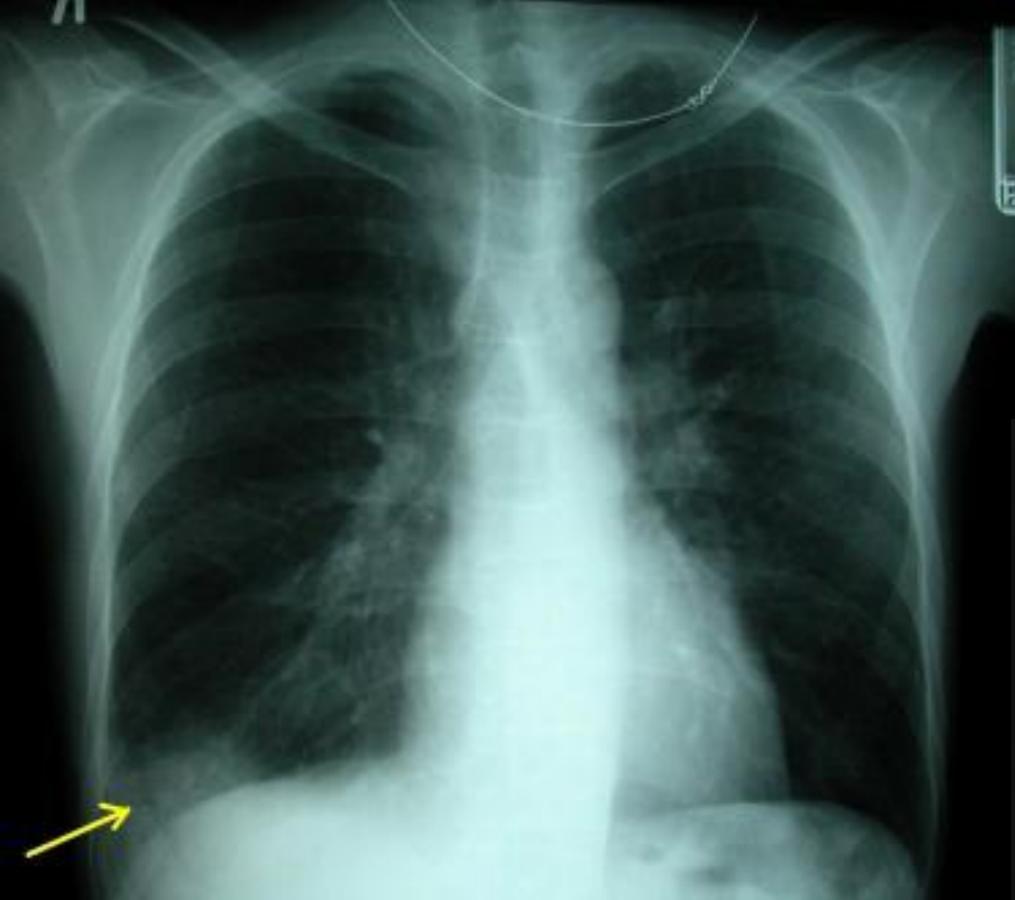
Investigatii imagistice

- Electrocardiograma
 - TAHICARDIE
 - SEMNE NESPECIFICE SEGMENT ST-UNDA T
 - ASPECT S1Q3 SAU S1Q3T3
 - UNDE P INALTE IN DII (P pulmonar)
 - DEVIERE AXIALA DREAPTA
 - BLOC DE RAMURA DREPT

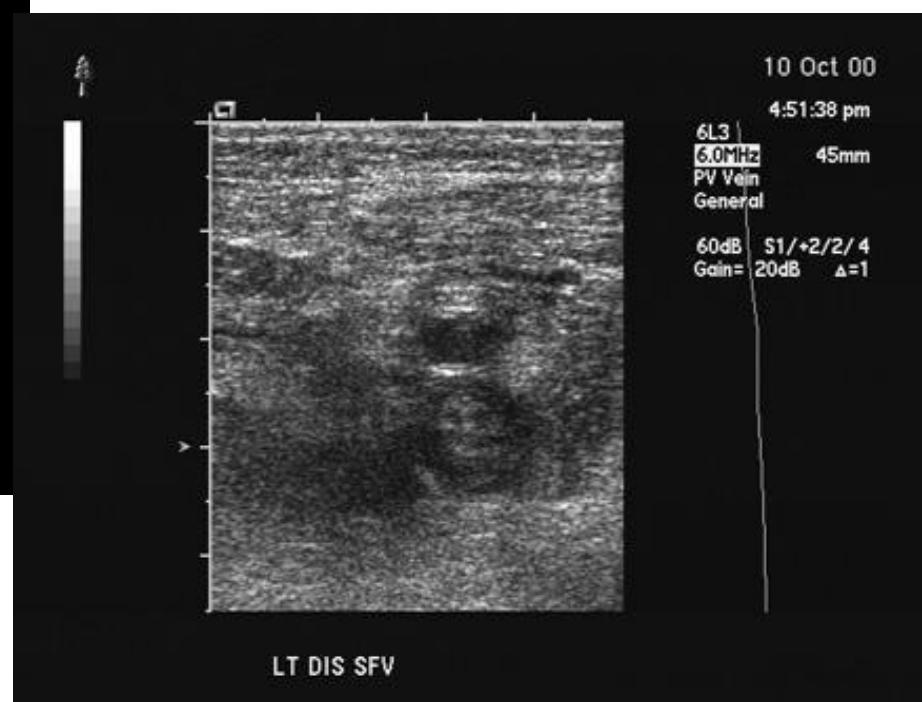
TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

Investigatii imagistice

- Radiografia de torace
 - Frecvent este anormala dar semnele sunt nespecifice
 - Atelectazii
 - Efuziune pleurala
 - Hemidiafragm ascensionat
 - **Semn Hampton:** opacitate triunghiulara cu baza la pleura si varful la hil
 - **Semn Westermark** – stergerea vascularizatiei
 - Disparitia brusca a unei artere pulmonare
 - Semne de edem pulmonar acut

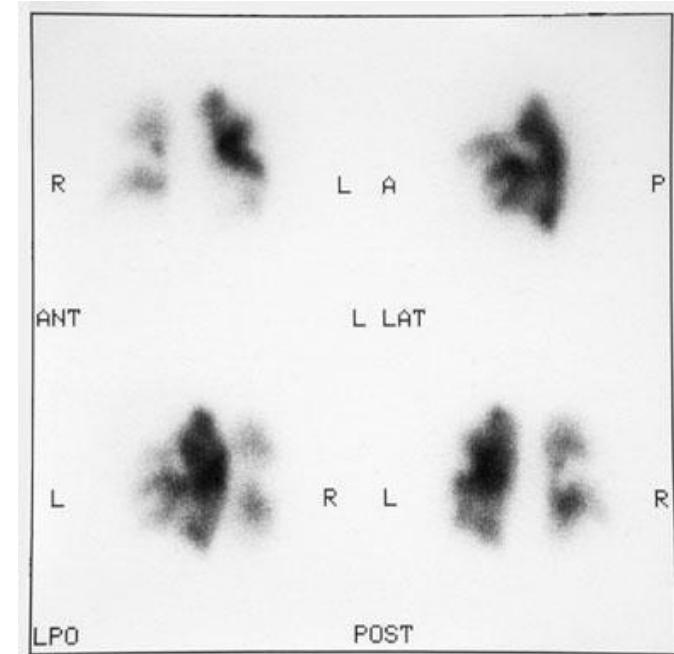
Semn Hampton

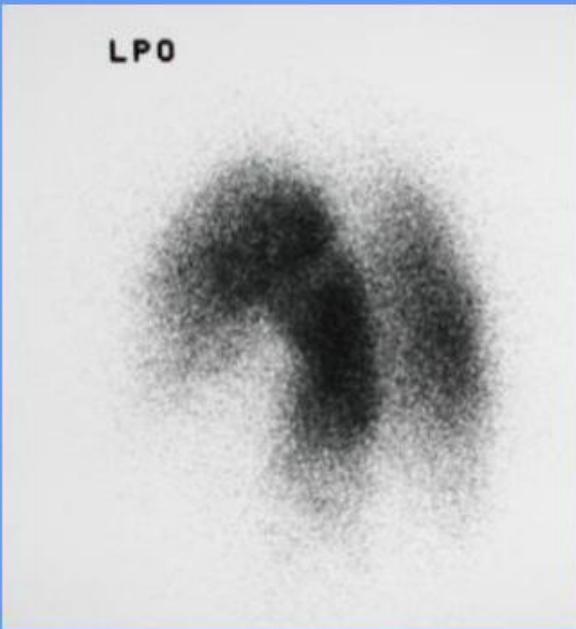
Tromb in v. safena

Scintigrama de ventilatie perfuzie

- Contraindicatie la CT sau CT nu este disponibil
- Evidențiază zone ventilate dar neperfuzate

LPO

Perfusion Scan

LPO

24sec

Ventilation Scan

63sec

Perfusion Scan

14sec

Ventilation Scan

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

Investigatii imagistice

- Angiografia
 - Investigatie istorica standard
 - nu se mai practica in mod curent
 - Angiograma negativa exclude in 100% din cazuri prezena emboliei

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

Investigatii imagistice

- Una dintre cele mai valoaroase metode de evaluare a TEP alaturi de scintograma V/Q
- Evidentiaza defecte de umplere intravasculare prin administrarea de substante de contrast
- Neinvaziva, relativ ieftina,
- Poate oferi informatii suplimentare fata de angiografie si scintograma V/Q

TROMBEMBOLISMUL PULMONAR

Investigatii imagistice Angio-CT

Evolutie si prognostic

Prognostic Model for Pulmonary Embolism: PESI Score

Class 1	Very low risk	≤ 65
Class 2	Low risk	66-85
Class 3	Intermediate risk	86-105
Class 4	High risk	106-125
Class 5	Very high risk	> 125

Predictor	Points	Predictor	Points
Age	Age in yrs	Clinical findings:	
Male	+10	Pulse ≥ 110/min	+20
Comorbid conditions:		SBP < 100 mm Hg	+30
Cancer	+30	Respiratory rate ≥ 30/min	+20
Heart failure	+10	Temperature < 36° C	+20
Chronic lung disease	+10	Altered mental status	+60
		O ₂ saturation < 90%	+20

BRONHOPENUMOPATIA OBSTRUCTIVA CRONICA (BPOC)

BPOC

- Definitie: un sindrom clinic caracterizat de simptome respiratorii persistente si limitare a fluxului respirator care nu este complet reversibil

Factor etiologic major FUMATUL!!!

BPOC este al **treia cauza de deces** la nivel mondial!!!

BPOC

- Cuprinde mai multe entitati
 - Emfizemul pulmonar
 - Anatomic: Distrugere alveolara cu aparitia de spatii moarte
 - Bronsita cronica
 - Clinic: tuse si expectoratie cronica minim 3 luni/an, 2 ani consecutiv
 - Boala cailor aerine mici
 - Spirometric: obstructie prin reducerea diametrului si numarului cailor aeriene mici
- Aceste 3 entitati se amesteca in diferite grade si induc un tablou clinic asemanator

BPOC-Factori de risc

Fumatul

- Afecteaza toate caile aeriene, inclusiv cele <2 mm diametru
- Modificarile induse de fumat
 - Tuse cronica
 - Productie excesiva de sputa
 - Alterare a schimburilor gazoase
- Legatura directa liniara intre numarul de tigarete si declinul FEV1
 - Exprimare in pachete-an = numarul de pachete fumate/zi inmultit cu numarul de ani de fumat
 - 1 pachet/zi timp de 5 ani = 5 pachete-an
 - 2,5 pachete/zi timp de 2 ani = 5 pachete-an
- Tigarete >> pipa > trabuc
- Impactul e-tigaretelor nu este cunoscut la ora actuala
- Fumatul pasiv expune si el la un risc mai mare de a dezvolta BPOC

Cai aeriene mari

Cai aeriene mici si alveole

BPOC-Factori de risc

- Hiperreversibilitate bronsica
 - La pacienti varstnici fumatori cu BPOC exista o oarecare suprapunere cu astmul in legatura:
 - Sindromul obstructiv
 - Reversibilitate bronsica
 - Simptomele pulmonare
- Infectiile respiratorii
 - Implicare controversata
 - Induc exacerbari ale BPOC constituit
 - Reduc capacitatea pulmonara daca exista deja BPOC
- Exponere profesionala
 - Praful, fum
 - Praful de carbune
 - Praful textil: bumbac
- Poluare ambientala
- Genetic
 - Deficit de α -1-antitripsina (emfizem sever)

Sindrom overlap

BPOC

- Tablou clinic
 - Tipic de emfizem pulmonar(tip A-pink puffer)
 - Tipic de bronsita cronica (tip B- blue bloater)
 - Grade variate de emfizem pulmonar si bronsita cronica

BPOC

Tip A

predomină emfizemul

Vârstă ≈ 60 ani

Simptome
1. dispnea
2. tusea apare ulterior
3. exacerbări rare

Ex obiectiv
1. tip astenic
2. fără cianoză
3. anxious

Hipersonoritate
Torace astenic
MV diminuat

Raluri bronsice
Semne de IVD

Spirograma
CV ↓, VEMS ↓
IPB normal

Rx
Hipertransparenta pulm
Cord dimensiuni normale

Tip B

predomină bronșita cronică

≈ 50 ani

1. tuse +expectataie
2. dispnea apare ulterior
3. exacerbări frecvente

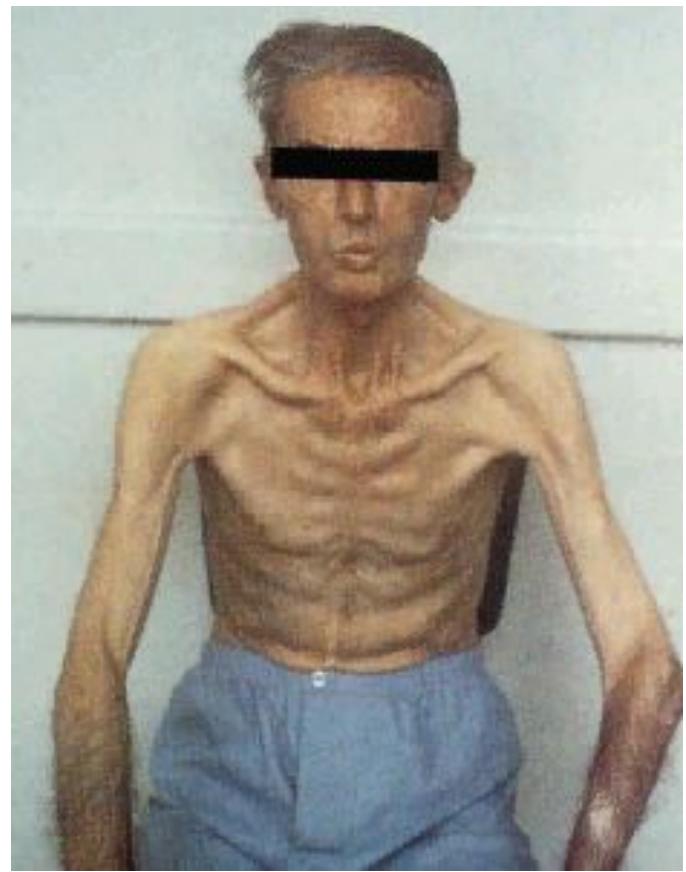
1. tip hiperstemic,
2. cianotic
3. somnolent

Torace globulos
Sonoritate normală, ↑
MV diminuat, expir prelungit

VEMS ↓
IPB ↓

Desen interstitial accentuat
Cardiomegalie dreaptă

BPOC tip A

BPOC tip B

BPCO de tip A (emfizematos) “pink puffer”

- Apare la bolnavi la care predomină emfizemul pulmonar neobstructiv (senil sau panlobular).
- Insuficiența respiratorie se datorează tulburărilor de difuziune, determinând hipoxemie fără hipercapnie.

Caractere:

Vârstă bolnavilor: 50-70 ani.

Principalul simptom: dispnea progresivă;

Bolnavul este slab și anxios;

Tegumentele sunt normal colorate;

Examen obiectiv

Toracele este astenic;

I,P:

- tahipnee cu hipopnee, buze protruzionate
- folosirea m resp accesori
- tiraj intercostal

P: hipersonoritate

A: MV diminuat

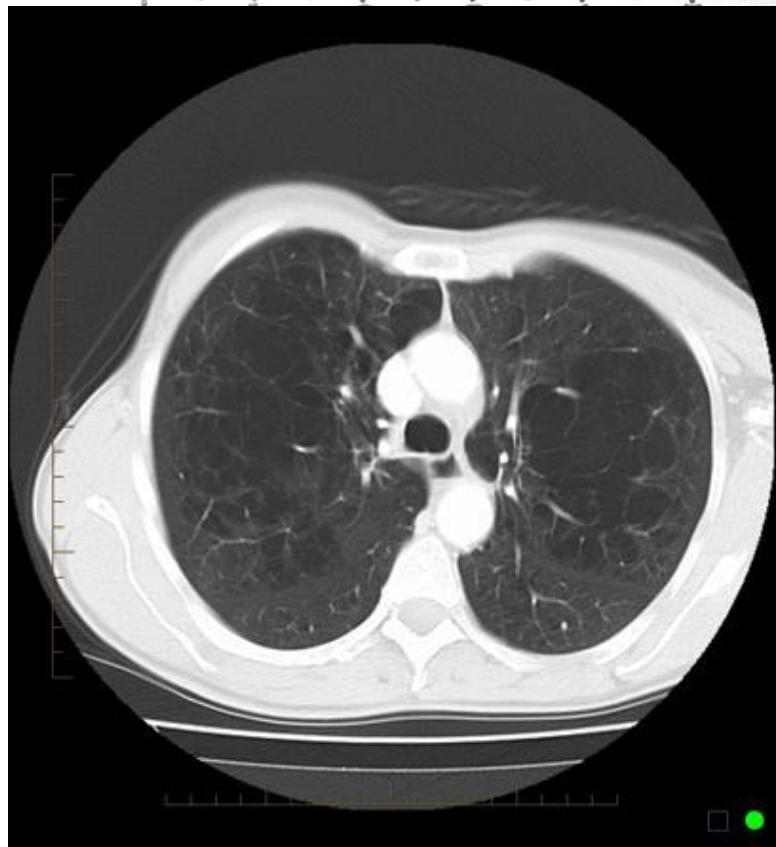
Disfuncția ventilatorie de tip restrictiv

Apare datorită scăderii suprafeței de ventilație alveolară.

↓ CV, ↓ VR, ↓ CPT,
↓ VEMS proporțional cu ↓ CV: IPB normal.

BPCO de tip A (emfizematos) “pink puffer”

- **Radiografia toracică:** cord mic (raport cardio-toracic $<0,5$) hipertransparentă câmpurilor pulmonare;
- **Gazele sanguine sunt relativ normale, Ht $<48\%$.**
- Evoluția este lungă, dar când apare **insuficiența respiratorie**, aceasta este ireversibilă.

Centrilobular emphysema

Panlobular emphysema

Paraseptal emphysema

Radiopaedia.org CC-NC-SA-BY

Radiopaedia.org CC-NC-SA-BY

Radiopaedia.org CC-NC-SA-BY

Radiopaedia.org CC-NC-SA-BY

BPCO tip bronșitic (tip B): “ blue bloater”

- Apare la bolnavii la care predomină bronșita cronică obstructivă, cu emfizem pulmonar centro-lobular.
- Insuficiența respiratorie apare prin tulburări de ventilație și prin alterarea raportului ventilație/perfuzie, ducând la hipoxie și hipercapnie.

Caractere:

- Vârstă bolnavilor: 40-50 ani, mai ales la fumători.
- Principalul simptom: tusea cu expectorație
- Bolnavul este obez și somnolent.
- Tegumentele sunt cianotice;

Ex obiectiv

I:

- torace globulos
- cifoază dorsală,
- coaste orizontalizate, tiraj intercostal
- unghi epigastric obtuz

P:

- amplitudinea mișcărilor respiratorii ↓
- freamăt pectoral diminuat ↓

P: sonoritate pulmonară normală, ↑

A: MV diminuat cu expir prelungit, cu wheezing; raluri bronșice prezente.

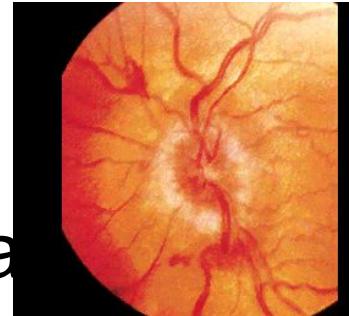
Disfuncție ventilatorie de tip obstructiv.

- **Volumele pulmonare:**
↓ CV, ↑ VR, CRF ↑,
CPT normală sau ↑ prin creșterea CRF;
- **Debitele pulmonare:**
VEMS ↓ < 60%
IBP < 70%, din valoarea normală .

BPCO tip bronșitic (tip B): “ blue bloater”

Semne de insuficiență respiratorie:

- a. cianoză caldă, centrală
- b. flapping tremor
- c. encefalopatie hipoxică: perioade de somnolență alternând cu perioade de a → comă cu edem papilar.

Semne de IC dreaptă (cord pulmonar cronic):

- a. Vene jugulare destinse
- b. Hepatomegalie dureroasă
- c. Edeme gambiere

BPCO tip bronșitic (tip B): “ blue bloater”

Probe biologice:

În cazul infecțiilor intercurente: leucocitoză cu neutrofilie

În cazul insuficienței respiratorii:

1. policitemie secundară hipoxemiei:
 $Hb \uparrow, Ht > 50\%$

2. hipoxemie: $PaO_2 < 60\text{mmHg}$
3. acidoză respiratorie:

- $pH < 7,35$;
- $PaCO_2 > 55\text{mmHg}$;
- rezerva alcalină $> 27\text{mEq/l}$.

BPOC-Clasificare si incadrare in clase de risc

- Stadializarea GOLD
 - Grad 1 FEV1 >80%
 - Grad 2 FEV1 50-80%
 - Grad 3 FEV1 30-50%
 - Grad 4 FEV1 <30%
- MMRC (modified medical research council)

mmRC grad 0. Am dificultate în respirație doar la efort susținut.

mmRC grad 1. Am dificultate în respirație la mers în pas alert sau la urcatul unei pante ușoare.

mmRC grad 2. Merg mai încet decât alte persoane de aceeași vîrstă din cauza lipsei de aer sau trebuie să mă opresc și să trag aer în timpul mersului în ritmul meu propriu.

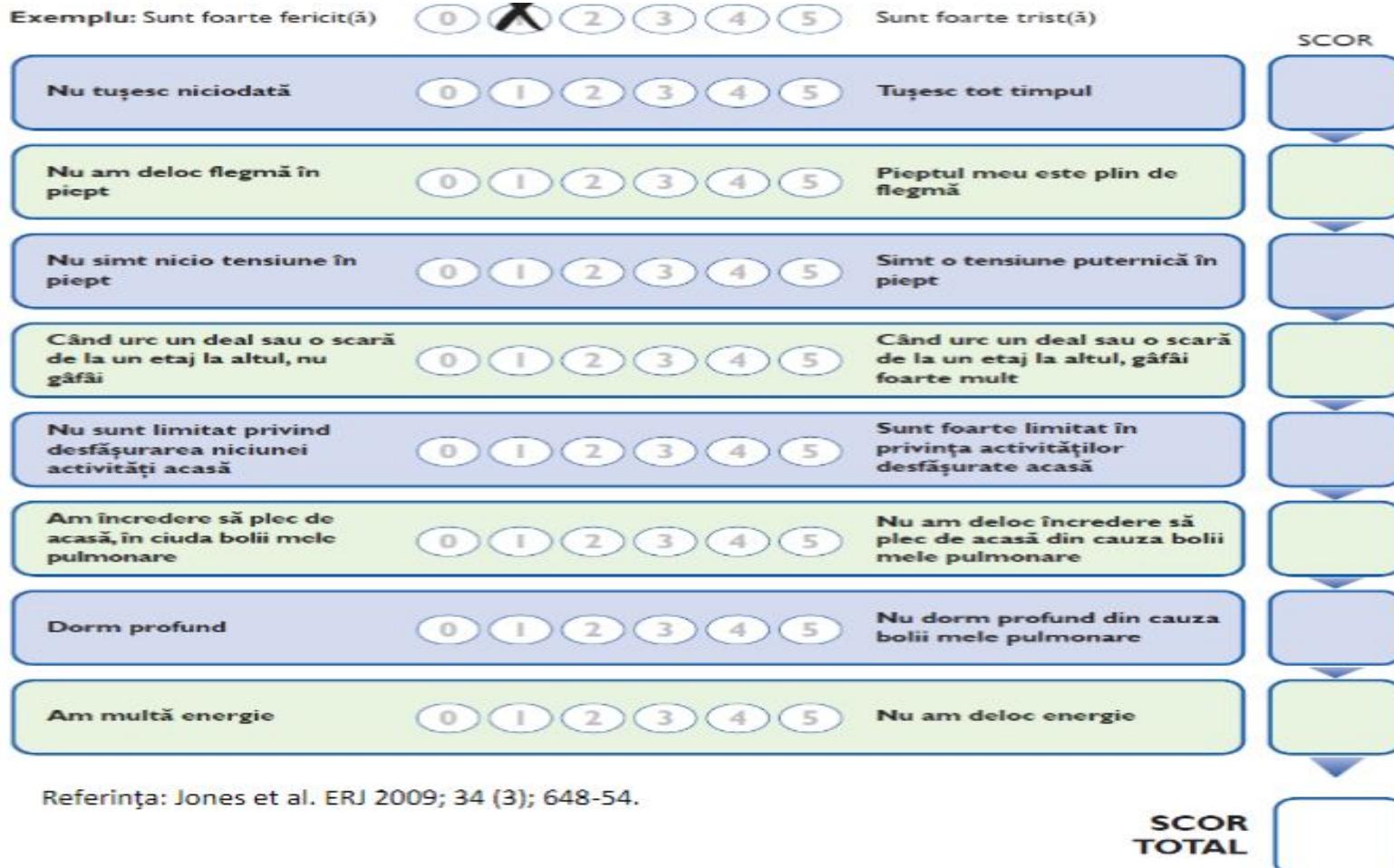
mmRC grad 3. Trebuie să mă opresc să respir după 100 de metri sau după câteva minute de mers pe teren plat.

mmRC grad 4. Lipsa de aer mă împiedică să ies din casă sau când mă îmbrac/dezbrac.

BPOC

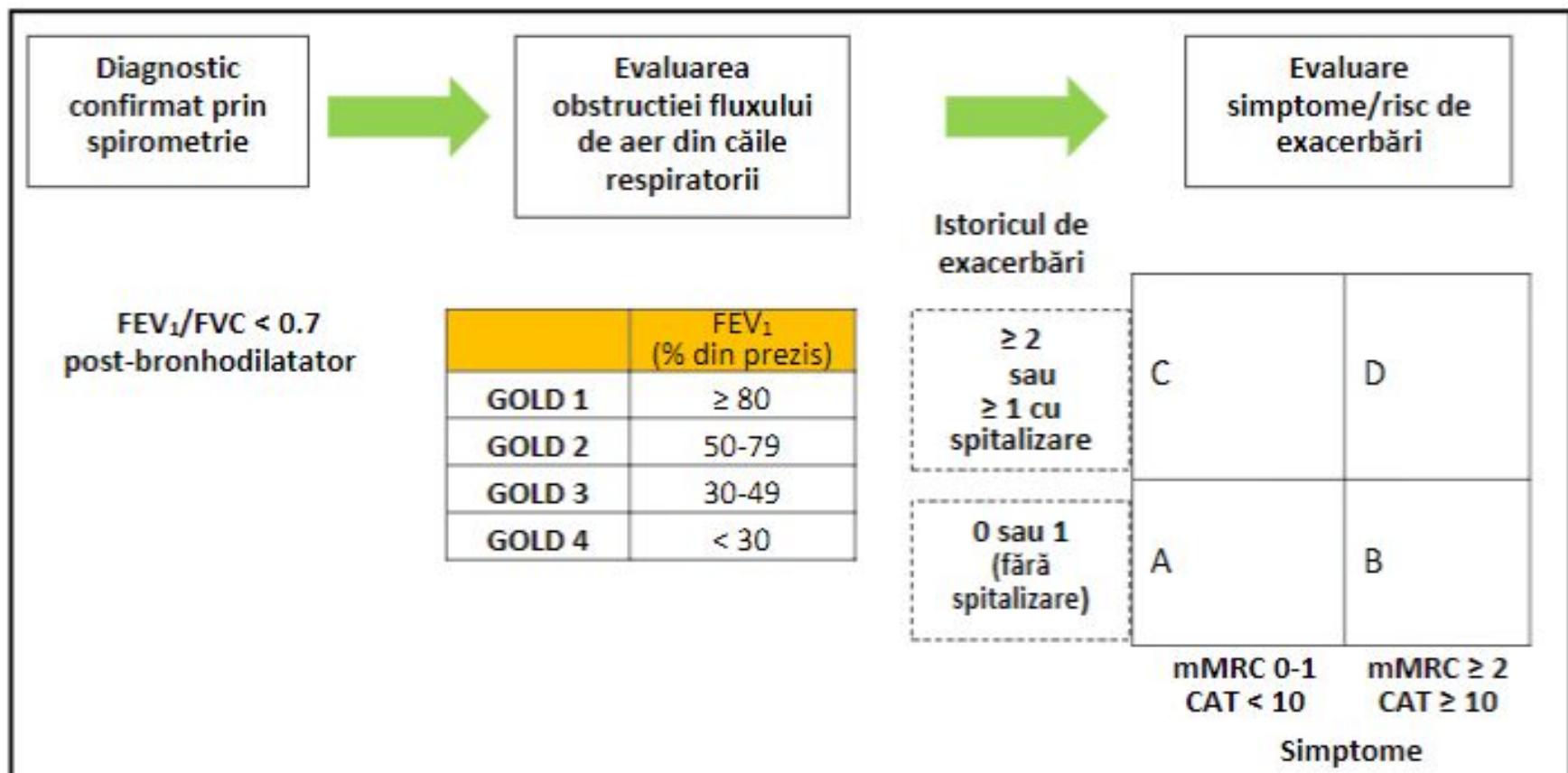
- Clasificarea CAT (COPD Assessment Test)

Exemplu: Sunt foarte fericit(ă) Sunt foarte trist(ă)

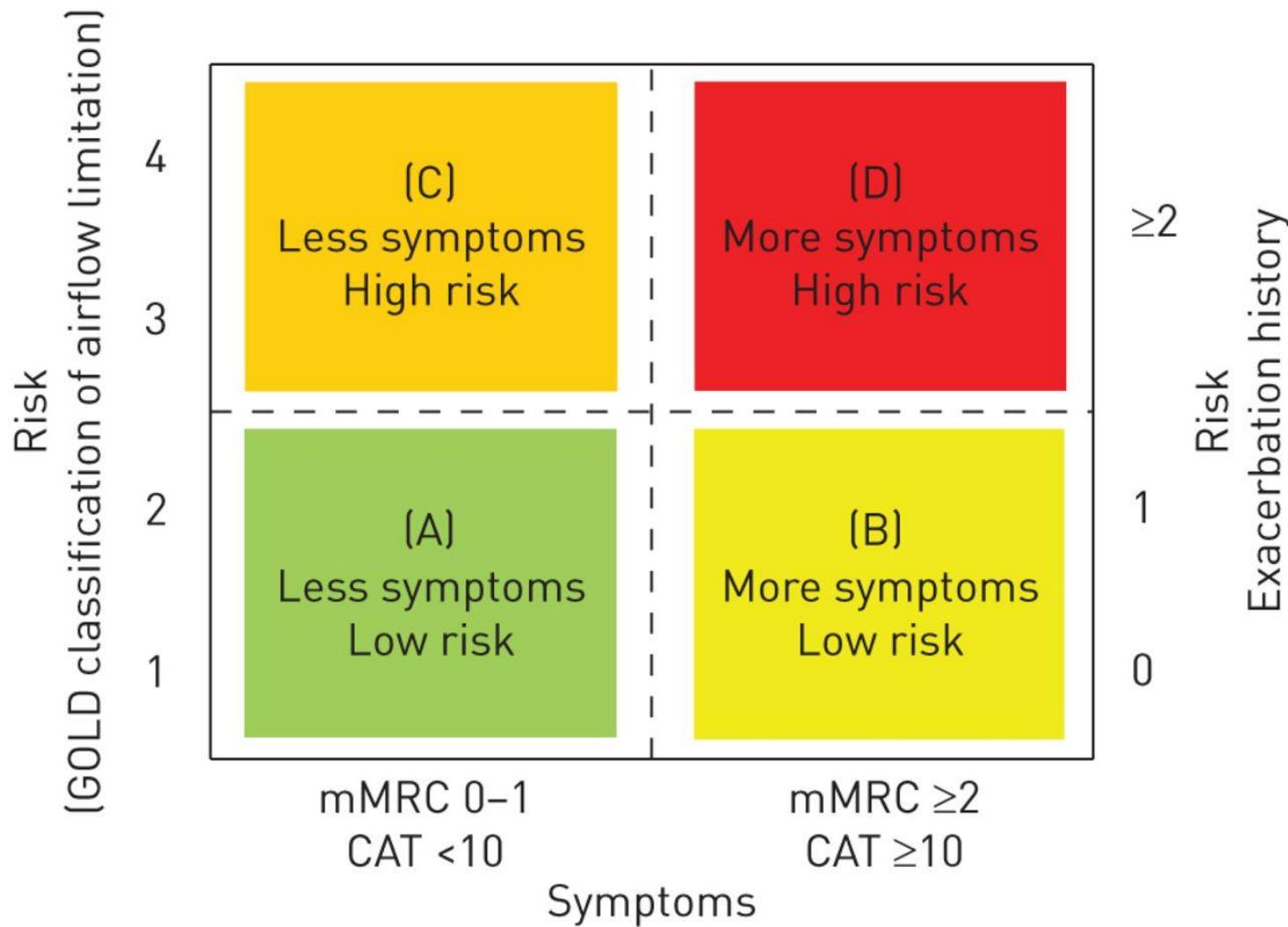

Referință: Jones et al. ERJ 2009; 34 (3); 648-54.

SCOR
TOTAL

BPOC-GOLD 2017

BPOC-Diagnostic diferențial

- Astm bronsic
- Bronsectazii
- Bronsiolita obliteranta
- Tuberculoza
- Insuficienta cardiaca congestiva
- Panbronsiolita difuza

Insuficienta respiratorie

- Definitie: sindrom in care sistemul respirator nu reuseste sa asigure una sau ambele componente ale schimbului respirator
 - Oxigenare sangelui
 - Eliminarea dioxidului de carbon

Clasificare

- 2 tipuri clinice si fiziopatologice
 - Tipul I hipoxica
 - Tipul II hypercapnica
- Dupa modul de instalare
 - Acuta
 - Cronica

Insuficienta respiratorie tip I

Hipoxemica

- Caracteristici
 - Presiunea parțială a O₂ <60mmHg
 - Presiunea parțială a CO₂ normală sau scăzută
- Cea mai frecventă formă de insuficientă respiratorie
- Se asociază cu toate formele de injurie pulmonară acută
 - Exemple: soc cardiogenic și edem pulmonar noncardiogenic, pneumonii, hemoragii pulmonare

Insuficienta respiratorie tip II

Hipercapnica

- Caracteristici
 - Presiunea parțială a CO₂ > 50mmHg
 - Hipoxemie
 - pH depinde de nivelul de bicarbonat, care la rândul lui depinde de durata hipercapniei
- Cauze frecvente
 - Supradoze de droguri
 - Boli neuromusculare
 - Boli ale peretelui toracic
 - Astm și BPOC sever

Insuficienta respiratorie

- Acuta
 - Instalare rapida - cateva minute-ore
 - Mecanismele compensatorii depasite
 - pH < 7.3
- Cronica
 - Instalare in cateva zile-saptamani
 - Mecanismele compensatorii se adapteaza, prin resorbtie crestuta de bicarbonat renal
 - pH scade nesemnificativ
 - Asociere cu policitemie si cor pulmonale

Etiologie

- Tip I –hipoxica
 - BPOC
 - Pneumonii
 - Edem pulmonar
 - Fibroza pulmonara
 - Astm bronsic
 - Pneumotorax
 - Embolia pulmonara
 - Hipertensiunea arteriala pulmonara
 - Pneumoconioze
 - Boli granulomatoase
 - Boli cardiace congenitale
 - Bronsectazii
 - ARDS
 - Embolii grasoase
 - Cifoscolioza
 - Obezitate
- Tip II –hipercapnica
 - BPOC
 - Astm bronsic sever
 - Supradoxaj droguri
 - Otravire
 - Miastenia gravis
 - Polineuropatii
 - Poliomielita
 - Boli degenerative primare
 - Porfirie
 - Trauma cerebrală și cervicală
 - Sindrom de obezitate-hipoventilatie
 - Edem pulmonar
 - ARDS
 - Mixedem
 - Tetanus

Insuficiența respiratorie Tablou clinic

Hipoxia:

- Dispnee
- Cianoză
- Policitemie secundară în hipoxia cronică:
VSH \downarrow și Ht \uparrow
- Tulb cardivasc:
 - Tachicardie și HTA în hipoxemia moderată,
 - Bradicardie și hipotensiune arterială în hipoxemia gravă;
 - Cord pulmonar (IVD) prin HTP
- Tulb neurologice:
 - Agitație, confuzie
 - Comă : $\text{PaO}_2 < 40 \text{ mmHg}$
- Deces: $\text{PaO}_2 < 20 \text{ mmHg}$

Hipercarpnia:

- Cefalee
- Vasodilatație periferică : tegumente calde, congestie conjunctivală ;
- Flapping tremor
- Edem cerebral :
 - Edem papilar.
 - Somnolență,
 - Confuzie: $\text{PaCO}_2 > 70 \text{ mmHg}$
 - Comă: $\text{PaCO}_2 > 80 \text{ mmHg}$.

Gazometria sanguina

pH p_a CO₂ RA

Acidoza respiratorie

Acută sau decompensată

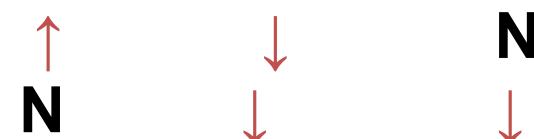
Cronică sau compensată

Alcaloza respiratorie

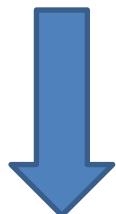
Acută sau decompensată

Cronică sau compensată

Sindromul de detresa respiratorie ARDS

Definitie: **sindrom clinic cu instalare rapida asociat cu hipoxemie si infiltrate pulmonare difuze**

Insuficienta respiratorie acuta

Cauzat de etiologii variate

ARDS

- Etiologie
 - Leziune pulmonara directa
 - Pneumonii
 - Aspirare de continut gastric
 - Contuzii pulmonare
 - Injecții
 - Inhalatie de vaporii toxici
 - Leziune pulmonara indirecta
 - Sepsis
 - Trauma severă: fracturi multiple, volet costal, trauma cerebrală, arsuri severe
 - Transfuzii multiple
 - Supradoxaj droguri
 - Pancreatita
 - Sindrom de post bypass cardiopulmonar
- Pneumoniile și sepsisul sunt responsabile 40-60% din cazuri

ARDS

- Tabloul clinic se desfășoară pe parcursul a 3 faze
 - Faza exudativa (primele 7 zile)
 - Faza proliferativa
 - Faza fibrotică

ARDS-faza exudativa- Fiziopatologie

- Mecanismul direct de injurie endotelială și pneumocitelor de tip I
- Acumulare de fluid bogat în proteine prin pierderea barierei
 - Alterarea surfactantului
 - Formarea de membrane hialine
 - Colaps de zone întinse de plaman cu formare de sunturi intrapulmonare hipoxemie

ARDS- fază exudativa Tablou clinic

- Durează primele 7 zile
- Simptomele pot debuta în primele 12-36 ore dar pot fi întârziate până la 5-7 zile
 - Dispnee sau senzație de sete de aer
 - Tahipnee
 - Respirație cu utilizare musculatură accesorie

ARDS ARDS- fază exudativă-

Radiografie

- Radiografia de torace
 - Aparitia de infiltrate pulmonare cu aspect de edem pulmonar pe cel putin $\frac{3}{4}$ din ariile pulmonare
 - Cardiomegalie si efuziuni pleurale in caz de soc cardiogen sau mecanism vascular

ARDS-faza proliferativa

- Fiziopatologie
 - Inlocuirea infiltratului neutrofilic cu infiltrat limfocitar
 - Proliferare de pneumocite tip II care sintetizează surfactant nou și se diferențiază în pneumocite de tip I
- Durează din ziua 7 până în ziua 21
 - Faza de recuperare și suprimare a ventilatiei mecanice
 - Îmbunătăiere a tabloului clinic sau agravare
 - Persistență în grade variate a dispneei, tăripneeii hipoxemiei
 - Agravarea presupune inițierea procesului de fibroza

ARDS-faza fibrotica

- Fiziopatologie
 - Edemul alveolar si exudatul inflamator din fazele exudativa si proliferativa se transforma in plaje extinse de fibroza
 - Distrugerea acinilor cu formarea de bule de emfizem
 - Ocluzii vasculare cu remodelare vasculara si hipertensiune pulmoanra
- Tablou clinic
 - Simptomatologie de fibroza pulmonara, hipertensiune pulmonara si emfizem pulmonar

Faza exudativa ARDS

